

VARHAISKASVATUKSEN KIUSAAMISEN EHKÄISYN SUUNNITELMA 2024—2025 - PELTOVAINION VARHAISKASVATUSYKSIKKÖ



Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
2. Mitä kiusaaminen on?
3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?
4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa
5. Kiusaamiseen puuttuminen
6. Yksikön omat tarkennukset

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatusyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatusyksikön omat tarkennukset.



LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatuslaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

**Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatusyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.**

**Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten väliin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN



MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tulemisen varmistaminen



RYHMÄYTYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta



TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

5. Kiusaamiseen puuttuminen



MITEN KIUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tulleen kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset



YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Yksikköemme mahdollisia tarkennuksia turvallisen ilmapiirin luomiseen sekä tunne- ja kaveritaitojen tukemiseen

Luomme lapsille turvallisen oppimisympäristön, jossa kaikkien on hyvä olla juuri sellaisena kuin on. Aikuinen on lapsen tukena ja läsnä lapsen varhaiskasvatuspäivässä. Aikuinen pyrkii ennakoimaan mahdolliset haastavat kasvatustilanteet jo etukäteen. Ryhmillä on käytössä selkeät, yhdessä laaditut säännöt sekä tuttu, päivittäin toistuva struktuuri lapsille. Tuomme ne myös esille vanhemmille vasukeskusteluissa sekä haku- ja tuontitilanteissa. Ohjaamme tarvittaessa vanhempia haastavissa tilanteissa eteenpäin. Ryhmissä on käytössä laaja materiaali tunnekasvatukseen ja kaveritaitoihin. Varhaiskasvatusyksikössä on mm. Ympyräiset, Fanni ja Molli kirjoja. Tunnekasvatukseen on saatavilla paljon eri materiaaleja esimerkiksi Viitottu rakkaus, Pikku kakkonen sivustoilta. Jokainen ryhmä nimeää, tunnistaa ja vahvistaa ja käsittelee tunne- ja kaveritaitoja omalla tavallaan. Lapsille luodaan tunne, että varhaiskasvatuksessa kaikki tuntee ovat sallittuja. Käytössämme on kaverikerho, tunnekortit ja mittarit päivittäin arjessa lapsen tunneilmaisun auttamisessa. Käytämme myös musiikkia (Kielinuppu, mieli ry.) tunteiden nimeämiseen ja ilmaisuun.

6.2. Millä konkreettisilla toimintatavoilla kiusaamiseen puututaan?

Ristiriita tilanne käydään heti läpi mukana olleiden lasten ja aikuisten kanssa. Lapsille on selvitetty palaverissa, että kukaan ei saa kiusata. Lasten kanssa on myös keskusteltu, että jos näkee kiusaamista, tulee siitä kertoa aikuiselle. Ristiriitatilanteissa asiaa voidaan käsitellä monilla eri menetelmillä, esimerkiksi pikapiirtämisellä haastavassa tilanteessa tai heti sen jälkeen. Ristiriita tilanteissa kasvattajien tuki on erityisen tärkeää, jotta lapset eivät jää yksin tilanteessa, joista selviämiseen ei riitä heidän omat taitonsa.

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Lasten kanssa ryhmät ovat luoneet selkeät säännöt lasten palavereissa, jolloin lapset ovat päässeet itse osalliseksi sääntöjen luomiseen. Vanhemmille tuodaan esille, mitä kiusaaminen on ja miten me päiväkodissa sitä käsittelemme. Vanhemmille selvitetään, että meillä on nollatoleranssi kiusaamiseen. Vanhempien on myös hyvä ymmärtää, että kaikki esim. lelujen kädestä ottaminen ei aina ole kiusaamista ja näitä taitoja harjoitellaan yhdessä.

6.4. Mahdollisia muita huomioita

Varhaiskasvatusyksikön aikuiset miettivät omaa toimintaansa kiusaamistilanteissa ja sulkevat mahdolliset kiusaamistilanteet ennakoimalla sekä lapsen että omaa toimintaansa. Aikuisen vastuulla on kiusaamistilanteisiin puuttuminen ja ennaltaehkäisy yhteisvastuullisesti. Se aikuinen, joka näkee kiusaamista, puuttuu siihen välittömästi.

6.5. Suunnitelma laadittu (pvm.)

22.10.2024 Peltovainion päiväkot.